

Istraživanje o zadovoljstvu životom i problemima mladih u Leskovcu

Leskovac, novembar 2015.

O ISTRAŽIVANJU

Leskovačka organizacija mladih je u periodu od 17. avgusta do 6. septembra 2015. godine realizovala veliko online istraživanje koje je imalo za cilj da utvrdi koliko su mladi u Leskovcu zadovoljni svojim životom i koji su problemi sa kojima se susreću. Po Zakonu o mladima Republike Srbije mladom se smatra osoba uzrasta između 15 i 30 godina a prema poslednjem popisu u našem gradu živi 26.797 mladih ljudi.

Od mladih ljudi u Leskovcu se često može čuti da nisu zadovoljni životom i da imaju brojne probleme o kojima niko ne brine. U želji da utvrdimo kakva je trenutna situacija i koji su aktuelni problemi koji muče mlade ljude došli smo na ideju da sprovedemo ovo istraživanje. Pre nego što budemo prikazali rezultate želimo da napomenemo par stvari. Ovo istraživanje je bilo u potpunosti usmereno ka mladim ljudima – ispitivan je položaj mladih a mladi su takođe bili i ispitanici/e. Takođe ovo istraživanje nije proučavalo zadovoljstvo životom kao psihološki koncept (nije korišćen psihološki merni instrument) već se više fokusiralo na različite aspekte svakodnevnog života.

Prilikom pripreme upitnika koji je korišćen u toku istraživanja korišćen su podaci iz Lokalnog akcionog plana za mlade grada Leskovca (2011 – 2014) tačnije problemi mladih koji su identifikovani prilikom izrade pomenutog plana. Imajući to na umu, rezultate ovog istraživanja možemo posmatrati kao neku vrstu evaluacije uspešnosti prethodnog akcionog plana. S obzirom da je izrada novog akcionog plana u toku nadamo se da će podaci do kojih smo mi došli biti prepoznati kao relevantni i važni te da će biti iskorišćeni u kreiranju lokalnog strateškog dokumenta koji se tiče svih mladih u Leskovcu.

Na kraju uvodnog dela želimo da napomeno da je ovo istraživanje sprovedeno na volonterskoj bazi te da nije finansirano ili na bilo koji način podržano od strane donatora i/ili sponzora.

METODOLOGIJA

Podaci su prikupljeni putem interneta, tačnije Google upitnika, koji je bio dostupan na web (www.lom.org.rs) i Facebook stranici Leskovačke organizacije mladih (www.facebook.com/leskovacka.organizacija.mladih).

Sam upitnik se sastojao iz nekoliko segmenata: zadovoljstvo životom (ispitanici su davali odgovore na petostepenoj skali Likertovog tipa pri čemu je odgovor 1 označavao najmanje zadovoljstvo a 5 najveće), problemi mladh (ispitanici su imali prilike da od ponuđenih odgovora, a u okviru različitih oblasti, odaberu 1 ili više ili da dopišu problem za koji oni smatraju da je aktuelan a nije naveden u listi). Posebna pažnja je posvećena pitanju „odliva mozgova“ te su ispitanici imali prilike da se izjasne da li su razmišljali da napuste Leskovac i da li nameravaju da to urade. Takođe smo želeli da saznamo da li mladi poznaju lokalne institucije i organizacije (vladine i nevladine) koje rade sa mladima te da li su nekada volontirali i/ili učestvovali u nekim aktivnostima koje spadaju u neformalno obrazovanje (seminari, treninzi, omladinske razmene...). Poslednji deo upitnika imao je za cilj da prikupi demografske podatke o ispitanicima/ama (pol, uzrast i nivo obrazovanja).

Kako bi vest o istraživanju stigla do što većeg broja mladih ljudi istu smo prosledili upravama osnovnih i srednjih škola na teritoriji grada, lokalnim medijima a poziv za učešće u istraživanju je takođe promovisan preko lokalnih mejling lista i društvenih mreža. Neki od medija koji su objavili naš poziv, a kojima se ovom prilikom zahvaljujemo, su:

Leskovačke vesti – <http://leskovackevesti.rs/leskovacka-organizacija-mladih-istrazuje-polozaj-omladine-u-leskovcu/>

Mingl - <http://www.mingl.rs/rubrike/konkursi/3/2015/08/21/istrazivanje-o-zadovoljstvu-zivotom-i-problemima-mladih-u-leskovcu.html>

Južne vesti - <http://www.juznevesti.com/Drushtvo/Koliko-su-mladi-zapravo-srecni.sr.html>

Jugmedia - <http://jugmedia.rs/anketa-o-sreci-medu-mladima/>

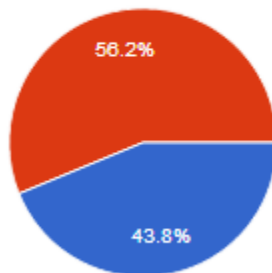
Istraživanje je sprovedeno na teritoriji opštine Leskovac, uključujući Grdelicu i Vučje. Iako je vest o istraživanju stigla do velikog broja mladih ljudi svesni smo činjenice da neki mladi ljudi nemaju pristup računaru i internetu te to navodimo kao ograničenje ovog istraživanja.

UZORAK

U istraživanju je učestvovalo ukupno 169 ispitanika i ispitanica što je **0.63%** svih mladih ljudi koji žive u Leskovcu. Strukturu uzorka po polu, uzrastu i obrazovanju možete videti na sledećim grafikonima.

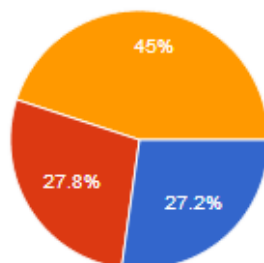
Upitnik je popunilo nešto više ispitanica nego ispitanika (56.2%) dok najzastupljeniju uzrasnu grupu čine mladi od 25 – 29 godina (45% uzorka) dok su preostale dve grupe prilično ujednačene (27.2% čine ispitanici uzrasta od 15 – 19 godina a 27.8% ispitanici uzrasta od 20 – 24 godina). U pogledu obrazovanja najviše imamo ispitanika/ca sa završenim fakultetom (32.5%) a zatim slede studenti (29%), srednjoškolci/ke (14.8%) i oni koji nakon završene srednje škole nisu nastavili obrazovanje (12.4%).

Pol

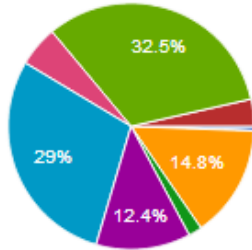
muški	74	43.8%
ženski	95	56.2%

Uzrast

15 - 19 godina	46	27.2%
20 - 24 godina	47	27.8%
25 - 29 godina	76	45%

Obrazovanje

nezavršena osnovna škola	1	0.6%
završena osnovna škola	0	0%
učenik/ca srednje škole	25	14.8%
nezavršena srednja škola	3	1.8%
završena srednja škola	21	12.4%
student	49	29%
nezavršen fakultet	9	5.3%
završen fakultet	55	32.5%
Drugo	6	3.6%

Detaljniji prikaz uzorka se može videti u sledećim tabelama.

Pol/uzrast	15 – 19 godina	20 – 24 godina	25 – 29 godina	total
muško	17	18	39	74
žensko	29	29	37	95
total	46	47	76	169

Pol/obrazovanje	učenik/ca srednje škole	nezavršena srednja škola	završena srednja škola	student	nezavršen fakultet	završen fakultet	drugo
muško	8	2	13	23	6	19	3
žensko	17	1	8	26	3	36	3
total	25	3	21	49	9	55	6

ZADOVOLJSTVO ŽIVOTOM

Kao što je već navedeno zadovoljstvo životom ispitanika mereno je uz pomoć petostepene skale Likertovog tipa pri čemu je odgovor 1 označavao najmanje zadovoljstvo a 5 najveće. Ispitanici/e su imali prilike da ocene različite segmente života kao i celokupan život u Leskovcu. Rezultati su prikazani u sledećim tabelama:

Koliko si zadovoljan/a:	prosečna ocena:
životom u Leskovcu	2.38
obrazovnim sistemom	2.61
zdravstvenim sistemom	2.13
radom lokalnih institucija	1.87
kvalitetom provođenja slobodnog vremena	2.63
nivoom bezbednosti	2.64
svojim poslom (ukoliko si zaposlen/a)	2.29
socijalnom situacijom	2.77
stepenom svoje informisanosti o stvarima koje te interesuju	2.82
stepenom zaštite životne sredine	1.92
moogućnostima za volontiranje i aktivizam	2.31

U pogledu života u Leskovcu ispitanici su najviše zadovoljni stepenom svoje informisanosti o stvarima koje ih interesuju i socijalnom situacijom dok je najmanje zadovoljstvo vezano za rad lokalnih institucija i stepen zaštite životne sredine.

Koliko si zadovoljan/a:	ispitanici	ispitanice
životom u Leskovcu	2.27	2.46
obrazovnim sistemom	2.39*	2.78*
zdravstvenim sistemom	1.97	2.25
radom lokalnih institucija	1.70*	2.00*
kvalitetom provođenja slobodnog vremena	2.66	2.60
nivoom bezbednosti	2.73	2.57
svojim poslom (ukoliko si zaposlen/a)	2.25	2.33
socijalnom situacijom	2.69	2.83
stepenom svoje informisanosti o stvarima koje te interesuju	2.84	2.80
stepenom zaštite životne sredine	1.86	1.96
moogućnostima za volontiranje i aktivizam	2.30	2.33

Ukoliko uporedimo zadovoljstvo životom u odnosu na pol ispitanika/ca možemo da vidimo da su ispitanici manje više ujednačeni. Jedine dimenzije na kojima su uočene statistički značajne razlike jesu **zadovoljstvo obrazovnim sistemom** i **radom lokalnih institucija** pri čemu ispitanice pokazuje veće zadovoljstvo u odnosu na ispitanike.

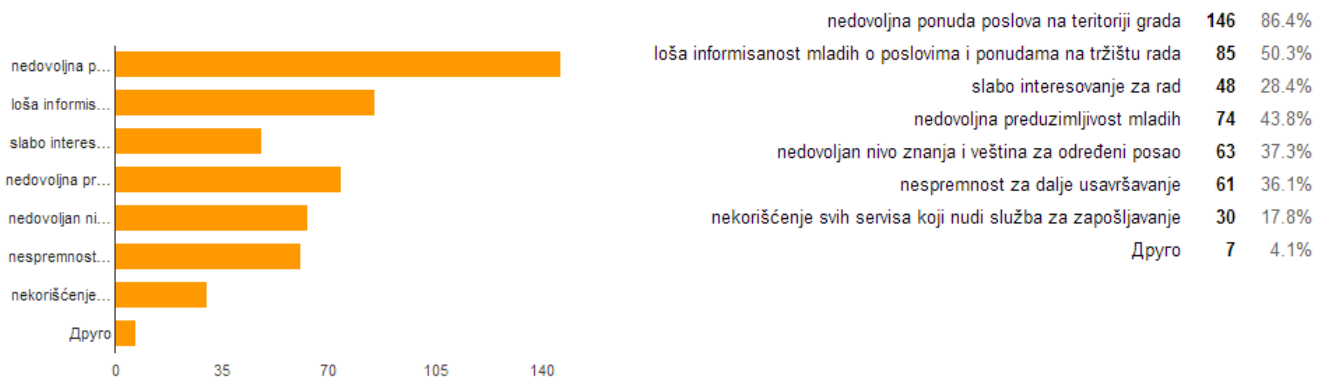
PROBLEMI MLADIH

FORMALNO I NEFORMALNO OBRAZOVANJE

Kao najznačajnije probleme u oblasti obrazovanja mladi izdvajaju: nepostojanje željenog fakulteta u gradu (66.3%), neusklađenost tržišta i obrazovnog sistema (63.9%) i nedovoljna i neadekvatna praksa u srednjim školama (59.2%).

ZAPOSŁJAVANJE, SAMOZAPOSŁJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO

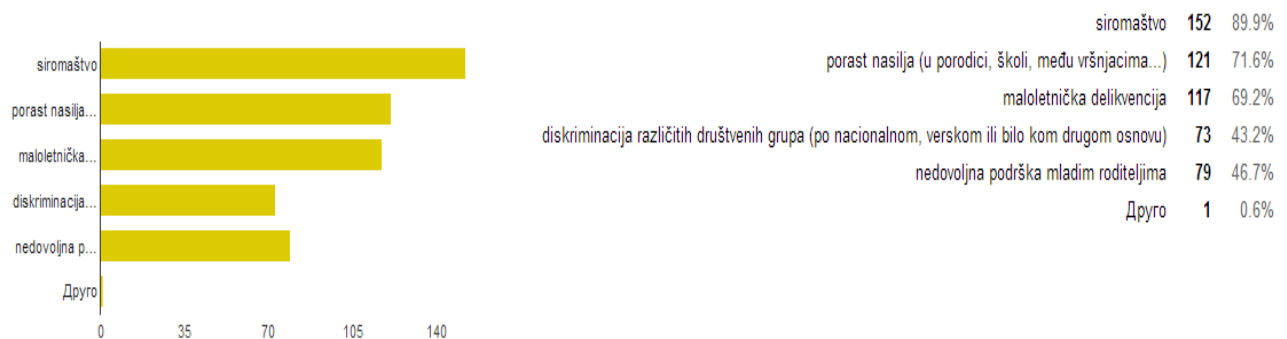
U pogledu zapošljavanja, samozapošljavanja i preduzetništva mladih kao najznačajniji problemi se izdvajaju nedovoljna ponuda poslova na teritoriji grada (86.4%) i loša informisanost mladih o poslovima i ponudama na tržištu rada (50.3%).

ZDRAVLJE

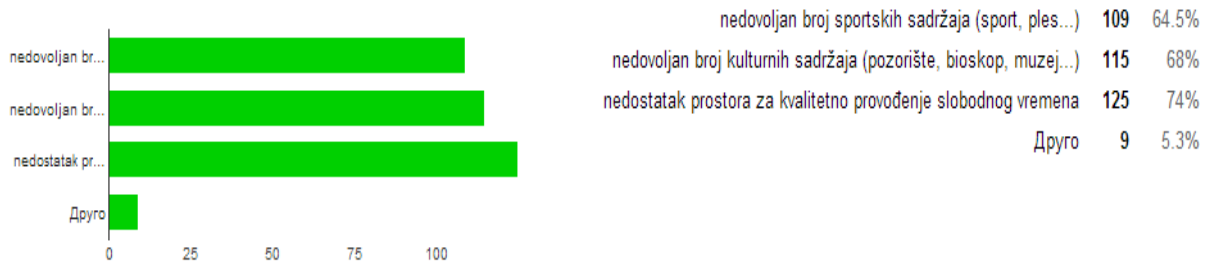
Kao najvažnije probleme u oblasti zdravlja mladi ljudi vide duge liste čekanja u cilju lekarskog pregleda (76.9%), korumpiranost medicinskog osoblja (70.4%) i nedostatak poverenja u lekare koji rade u državnim institucijama (66.9%).

SOCIJALNA PITANJA

Najznačajniji socijalni problemi po mišljenju mladih jesu siromaštvo (89.9%), porast nasilja (71.6%), uključujući i maloletničku delikvenciju (69.2%).

KVALITETNO PROVOĐENJE SLOBODNOG VREMENA

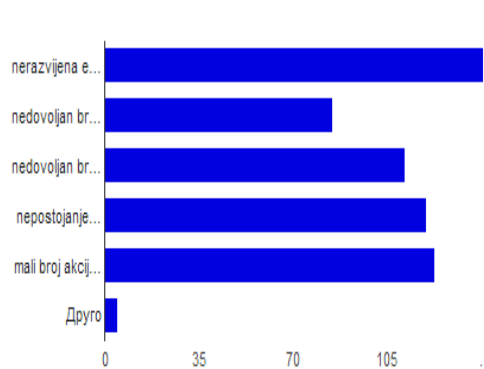
U oblasti kvalitetnog provođenja slobodnog vremena mladi percipiraju sledeće probleme kao trenutne aktuelne: nedostatak prostora za kvalitetno provođenje slobodnog vremena (74%), nedovoljan broj kulturnih sadržaja (68%) i nedovoljan broj sportskih sadržaja (64.5%).

INFORMISANOST

Nepostojanje mogućnosti da mladi utiču na program lokalnih medija (56.9%), nedovoljan broj programa za mlade u lokalnim medijima (55.1%) i nedovoljna informisanost mladih o radu lokalne samouprave po pitanjima koja se njih neposredno tiču (52.1%) su glavni problemi mladih u oblasti informisanosti.

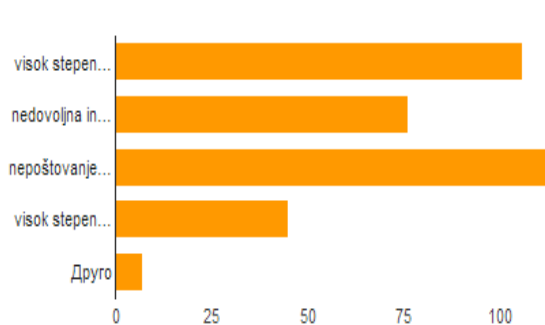
ŽIVOTNA SREDINA

nerazvijena ekološka svest mladih (odlaganje otpada u kante, važnost reciklaže...)	141	83.4%
nedovoljan broj ekoloških organizacija	85	50.3%
nedovoljan broj kanti u gradu	112	66.3%
nepostojanje kontejnera za selektivno odlaganje otpada (papir, staklo, plastika...)	120	71%
mali broj akcija u cilju zaštite životne sredine u koje se mogu uključiti mladi ljudi	123	72.8%
Друго	5	3%

Odgovori mladih po pitanju najznačajnijih problema u oblasti životne sredine su prilično ujednačeni te se kao najznačajniji problemi izdvajaju nerazvijena ekološka svest mladih (83.4%), mali broj akcija u cilju zaštite životne sredine u koju se mogu uključiti mladih ljudi (72.8%), nepostojanje kontejnera za selektivno odlaganje otpada (71%) i nedovoljan broj kanti u gradu (66.3%).

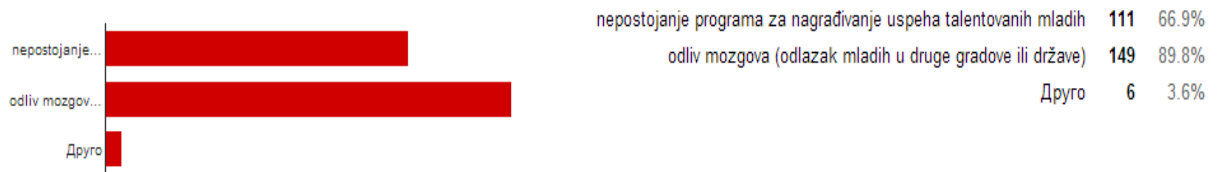
BEZBEDNOST

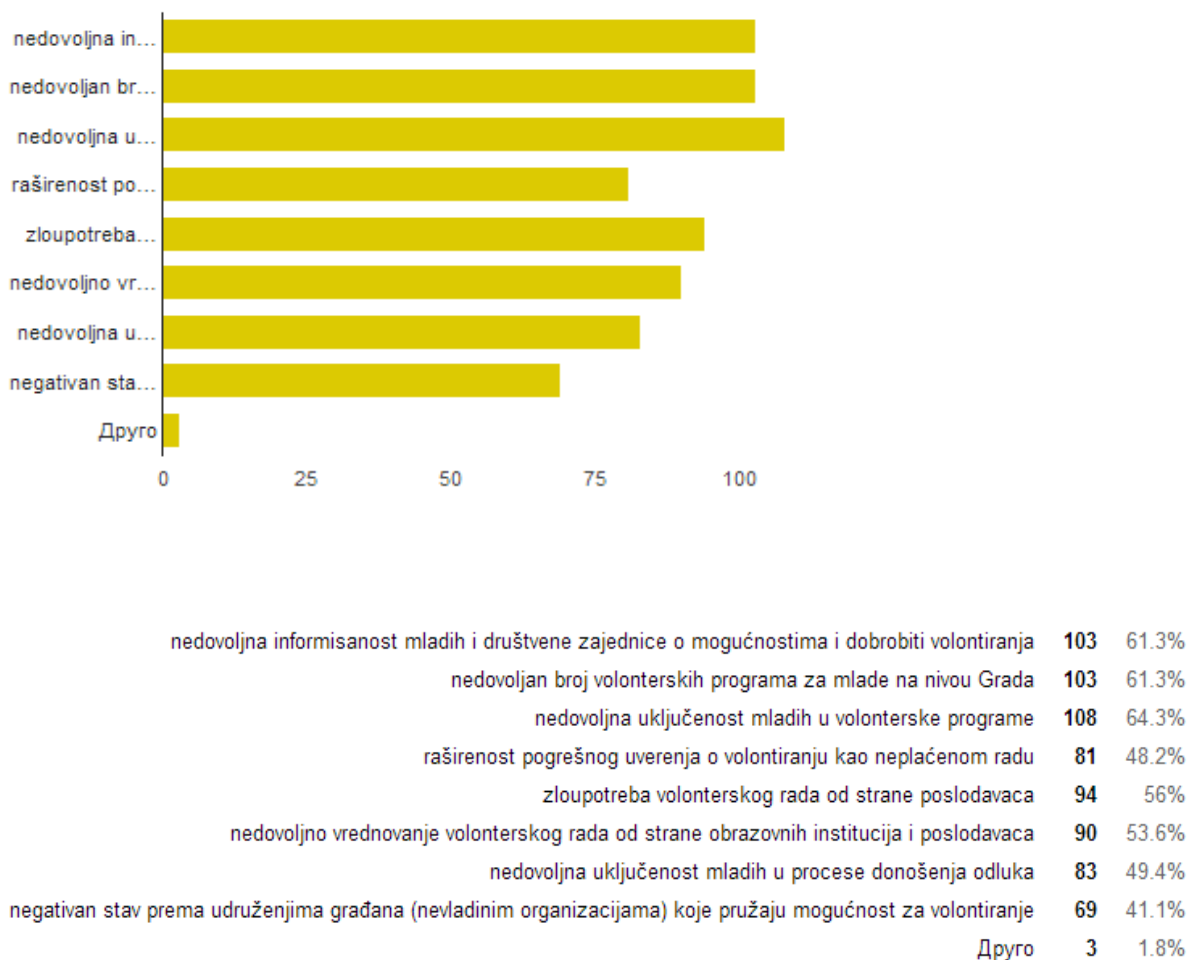
visok stepen vršnjačkog nasilja	106	62.7%
nedovoljna informisanost o radu nadležnih službi (MUP, sud...)	76	45%
nepoštovanje saobraćajnih propisa (vozači i pešaci)	113	66.9%
visok stepen nasilja na sportskim manifestacijama	45	26.6%
Друго	7	4.1%

Dva najznačajnija problema u pogledu bezbednosti mladih su nepoštovanje saobraćajnih propisa od strane vozača i pešaka (66.9%) i visok stepen vršnjačkog nasilja (62.7%).

NAGRAĐIVANJE TALENATA

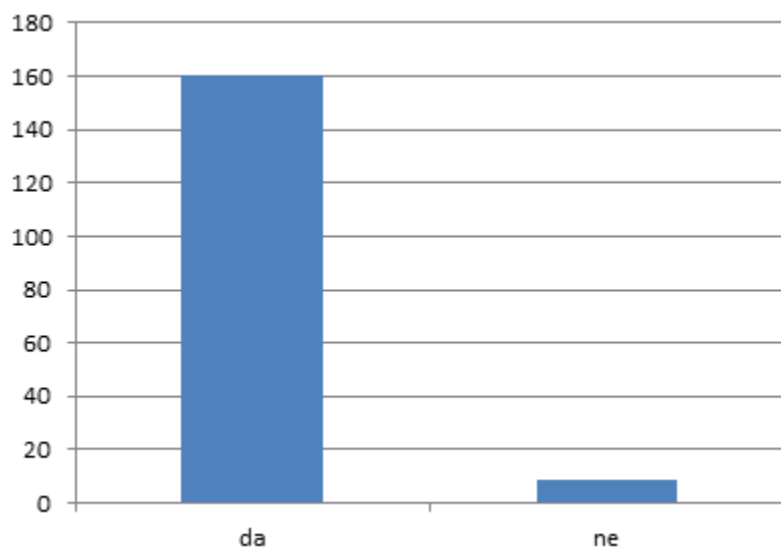

U pogledu rada sa mladim talentovanim ljudima mladi kao glavni problem izdvajaju odliv mozgova tj. odlazak mladih u druge gradove ili države (89.8%). Detaljniji prikaz rezultata po ovom pitanju možete videti u nastavku istraživanja.

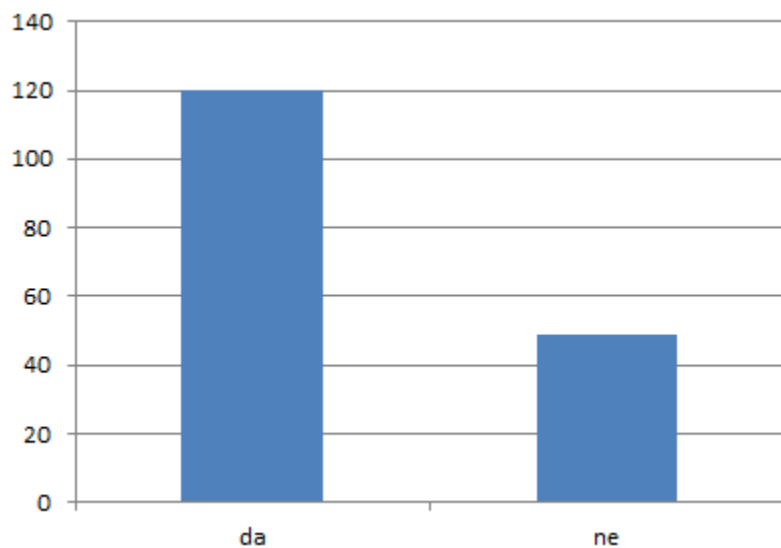

Na kraju, treba pomenuti probleme koji su se izdvojili a tiču se aktivizma i volonterizma mladih. Kao glavne poteškoće u ovoj oblasti mladih izdvajaju nedovoljnu uključenost mladih u volonterske programe (64.3%) dok drugo mesto dele nedovoljan broj volonterskih programa za mlade na nivou grada i nedovoljna informisanost mladih i društvene zajednice o mogućnostima i dobrobitima volontiranja (61.3%).

Da li si nekada razmišljao/la o tome da napustiš Leskovac?

Da li planiraš da napustiš Leskovac?

160 mladih ljudi je razmišljalo o tome da napusti Leskovac naspram 9-oro njih koji o tome nisu razmišljali. U pogledu namere da napuste Leskovac rezultati su nešto bolji te Leskovac namerava da napusti **120** mladih dok 49 njih nema tu nameru.

Da li si nekada razmišljao/la o tome da napustiš Leskovac?

U sledećim tabelama se može videti odgovor ispitanika/ca u zavisnosti od njihovog pola, uzrasta i obrazovanja.

pol/odgovor	da	ne	total
muško	73	1	74
žensko	87	8	95
total	160	9	169

uzrast/odgovor	da	ne	total
15 – 19 godina	41	5	46
20 – 24 godina	45	2	47
25 – 29 godina	74	2	76
total	160	9	169

obrazovanje/odgovor	da	ne	total
učenik/ca srednje škole	21	4	25
nezavršena srednja škola	3	0	3
završena srednja škola	21	0	21
student	45	4	49
nezavršen fakultet	9	1	10
završen fakultet	54	0	54
drugo	6	1	7
total	160	9	169

Na osnovu prve tabele možemo da zaključimo da su ispitanice nešto manje razmišljale o tome da napuste grad (8 njih je reklo ne naspram 1 ispitanika). U pogledu uzrasta i obrazovanja ispitanika ne postoji razlika tj. ne možemo reći da postoji neka grupa koja je manje ili više razmišljala o napuštanju grada.

Da li planiraš da napustiš Leskovac?

U sledećim tabelama se može videti odgovor ispitanika/ca u zavisnosti od njihovog pola, uzrasta i obrazovanja.

pol/odgovor	da	ne	total
muško	59	15	74
žensko	70	25	95
total	129	40	169

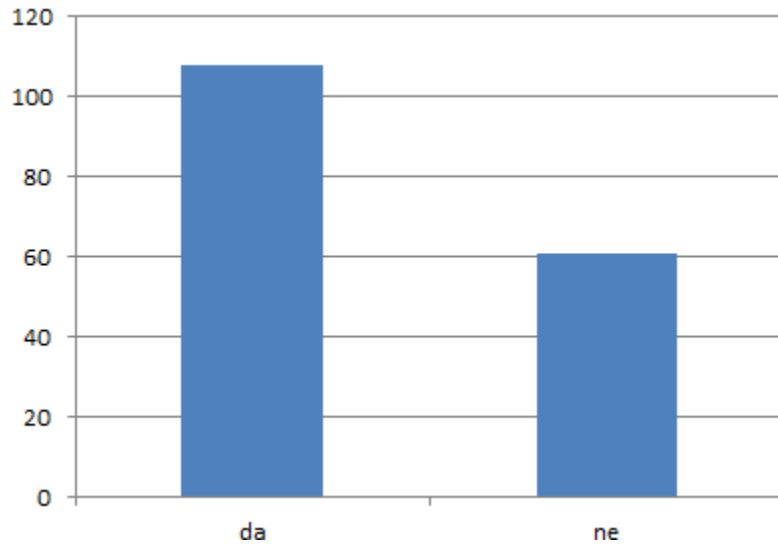
uzrast/odgovor	da	ne	total
15 – 19 godina	34	12	46
20 – 24 godina	35	12	47
25 – 29 godina	60	16	76
total	129	40	169

obrazovanje/odgovor	da	ne	total
učenik/ca srednje škole	16	9	25
nezavršena srednja škola	2	1	3
završena srednja škola	19	2	21
student	37	12	49
nezavršen fakultet	8	1	9
završen fakultet	42	13	55
drugo	4	2	6
total	128	40	168

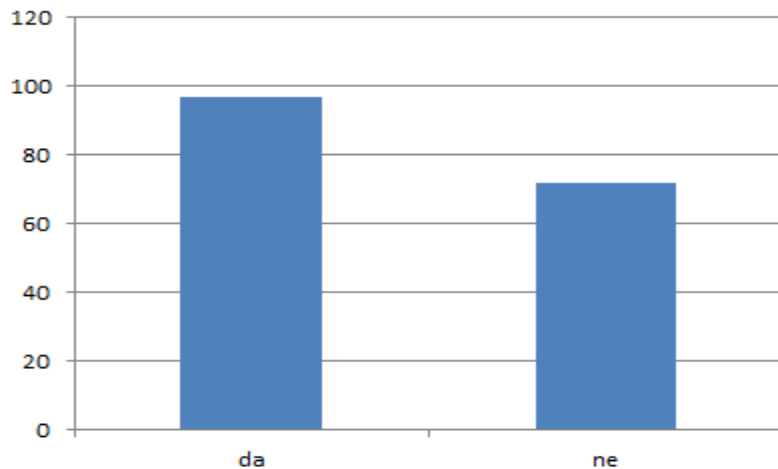
Dobijeni rezultati pokazuju da ispitanice takođe pokazuju nešto manje interesovanje da napuste Leskovac. U pogledu uzrasta najstarija grupa pokazuje najekstremnije rezultate – većina ispitanika koji su odgovorili pozitivno je iz ove grupe ali je takođe i većina onih koja je odgovorila negativno. Najspremniji da napuste grad, kada uzmemo u obzir nivo obrazovanja, jesu studenti i osobe sa završenim fakultetom a deo njih ujedno pokazuje spremnost da ostane u gradu zajedno sa učenicima/ama srednjih škola.

AKTIVNO UČEŠĆE I VOLONTERIZAM MLADIH

Da li si nekada učestvovao/la u nekom programu neformalne edukacije?

Da li si nekada volontirao/la?

U programima neformalne edukacije učestvovalo je **108** mladih ljudi (naspram njih 61 koji nisu) dok volontersko iskustvo ima njih **97** naspram 72 njih koji nemaju.

Da li si nekada učestvovao/la u nekom programu neformalne edukacije?

U sledećim tabelama se može videti odgovor ispitanika/ca u zavisnosti od njihovog pola, uzrasta i obrazovanja.

pol/odgovor	da	ne	total
muško	48	26	74
žensko	60	35	95
total	108	61	169

uzrast/odgovor	da	ne	total
15 – 19 godina	31	15	46
20 – 24 godina	30	17	47
25 – 29 godina	47	29	76
total	108	61	169

obrazovanje/odgovor	da	ne	total
učenik/ca srednje škole	14	11	25
nezavršena srednja škola	2	1	3
završena srednja škola	10	11	21
student	32	17	49
nezavršen fakultet	6	3	9
završen fakultet	39	16	55
drugo	5	1	6
total	108	61	169

Na osnovu prethodnih tabela možemo da zaključimo da u programima neformalne edukacije nešto češće učestvuju ispitanici nego ispitanice. U programe neformalne edukacije se najčešće uključuju mladi od 15 – 19 godina dok je u pogledu obrazovanja najčešće uključena grupa ispitanika sa završenim fakultetom.

Da li si nekada volontirao/la?

U sledećim tabelama se može videti odgovor ispitanika/ca u zavisnosti od njihovog pola, uzrasta i obrazovanja.

pol/odgovor	da	ne	total
muško	39	35	74
žensko	58	37	95
total	97	72	169

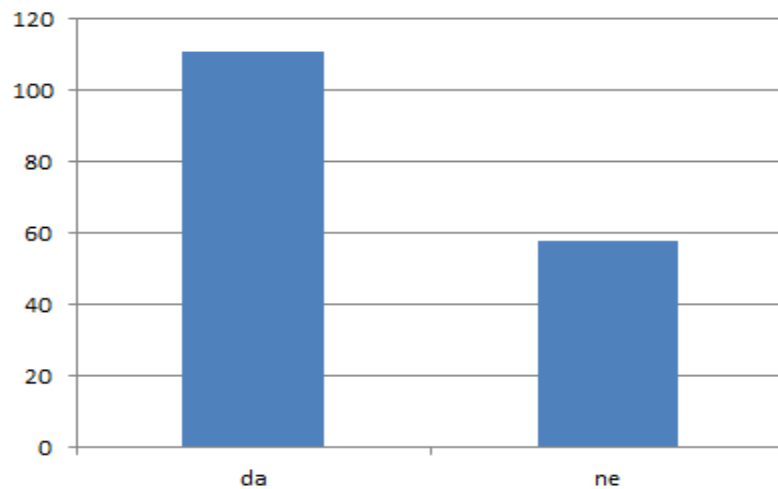
uzrast/odgovor	da	ne	total
15 – 19 godina	24	22	46
20 – 24 godina	26	21	47
25 – 29 godina	47	29	76
total	97	79	169

obrazovanje/odgovor	da	ne	total
učenik/ca srednje škole	13	12	25
nezavršena srednja škola	1	2	3
završena srednja škola	9	12	21
student	25	24	49
nezavršen fakultet	4	5	9
završen fakultet	39	16	55
drugo	5	1	6
total	96	72	168

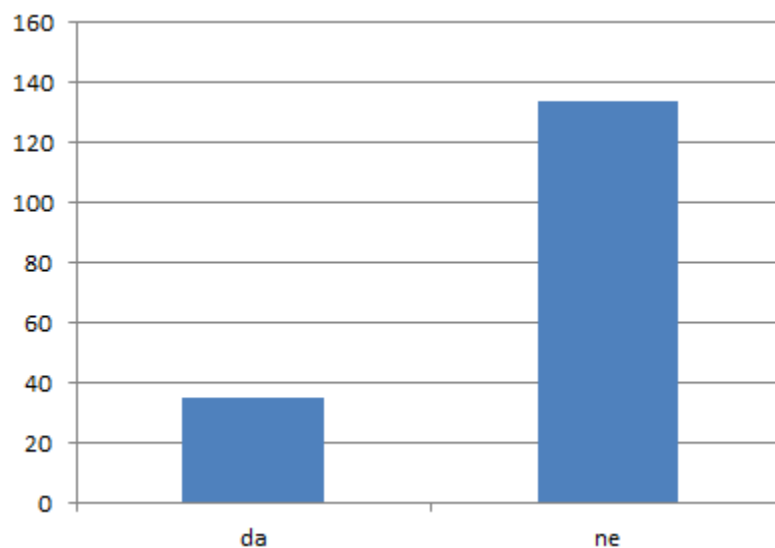
Sa druge strane, u volonterske programe se najčešće uključuju pripradnice ženskog pola, mladi uzrasta od 25 – 29 godina (vrlo verovatno usled potrage za poslom) kao i mladi sa završenim fakultetom.

ORGANIZACIJE I INSTITUCIJE KOJE RADE SA MLADIMA

Da li znaš da u Leskovcu postoji Kancelarija za mlade?

Da li si nekada učestvovao/la u nekoj aktivnosti koju je organizovala Kancelarija za mlade?

111-oro mladih ljudi zna za postojanje kancelarije za mlade (58 ne) dok je svega njih **35**oro učestvovalo u nekoj aktivnosti koju je organizovala KZM.

Da li znaš da u Leskovcu postoji Kancelarija za mlade?

U sledećim tabelama se može videti odgovor ispitanika/ca u zavisnosti od njihovog pola, uzrasta i obrazovanja.

pol/odgovor	da	ne	total
muško	47	27	74
žensko	64	31	95
total	111	58	169

uzrast/odgovor	da	ne	total
15 – 19 godina	21	25	46
20 – 24 godina	31	16	47
25 – 29 godina	59	17	76
total	111	58	169

obrazovanje/odgovor	da	ne	total
učenik/ca srednje škole	8	17	25
nezavršena srednja škola	1	2	3
završena srednja škola	13	8	21
student	33	16	49
nezavršen fakultet	6	3	9
završen fakultet	46	9	55
drugo	3	3	6
total	110	58	169

Ispitanice su nešto upoznatiije sa činjenicom da u Leskovcu postoji kancelarija za mlade. U pogledu uzrasta najupoznatiija je grupa koju čine mladi starosti od 25 – 29 godina dok je u pogledu obrazovanja najupoznatiija grupa koja ima završen fakultet.

Da li si nekada učestvovao/la u nekoj aktivnosti koju je organizovala Kancelarija za mlade?

U sledećim tabelama se može videti odgovor ispitanika/ca u zavisnosti od njihovog pola, uzrasta i obrazovanja.

pol/odgovor	da	ne	total
muško	12	62	74
žensko	23	72	95
total	35	134	169

uzrast/odgovor	da	ne	total
15 – 19 godina	9	37	46
20 – 24 godina	11	36	47
25 – 29 godina	15	61	76
total	35	134	169

obrazovanje/odgovor	da	ne	total
učenik/ca srednje škole	3	22	25
nezavršena srednja škola	0	3	3
završena srednja škola	3	18	21
student	12	37	49
nezavršen fakultet	2	7	9
završen fakultet	11	44	55
drugo	3	3	6
total	34	134	168

U aktivnostima kancelarije za mlade su takođe nešto češće učestvovali ispitanici u odnosu na ispitanice. U aktivnostima kancelarije za mlade nešto češće učestvuju mladi uzrasta od 20 – 24 i od 25 – 29 godina u odnosu na ispitanice uzrasta od 15 – 19 godina. Ovu činjenicu potvrđuje i sledeća tabela po kojoj možemo videti da su aktivnostima kancelarije za mlade najčešće učestvovali studenti i osobe sa završenim fakultetima.

ZAKLJUČAKI I PREPORUKE

Na osnovu gore navedenih podataka možemo da zaključimo da se mladi u Leskovcu suočavaju sa brojnim problemima što posledično dovodi do toga da kvalitet njihovog života nije zadovoljavajući. Prosečna ocena od 2.38 (na petostepenoj skali) po našem mišljenju verno predstavlja trenutnu situaciju i treba je uzeti kao upozorenje – potrebno je hitno definisati plan akcija i što pre krenuti sa njihovom implementacijom. U okviru istraživanja izdvojili su se brojni problemi na osnovu kojih smo definisali sledeće preporuke:

- sprovesti istraživanje o fakultetima za koje budući studenti iz Leskovca pokazuju najveće interesovanje i u saradnji sa relevantnim akterima razmotriti opciju otvaranja isturenih odeljenja za najtraženije fakultete
- stipendirati ugrožene studente obezbeđivanjem karata (pojedinačnih ili mesečnih) od Leskovca do mesta studiranja (Niš, Kragujevac, Beograd)
- u saradnji sa resornim ministarstvima i privrednim sektorom unaprediti proces obrazovanja tako da obrazovni – vaspitni ishodi (kompetencije koje učenici i studenti stiču) odgovaraju potrebama tržišta
- u saradnji sa resornim ministarstvima, školskom upravom i upravama škole razmotriti opciju povećanja udela praktične nastave u ukupnom fondu časova
- unaprediti servis informisanja mladih o dostupnim poslovima na tržištu rada prvenstveno kroz usluge koje pruža Nacionalna služba za zapošljavanje
- podsticati i kontinuirano pratiti razvoj preduzetničkog duha kod mladih kroz osnivanje novih preduzeća
- sprovesti detaljnije istraživanje o zdravstvenim potrebama mladih i u skladu sa dobijenim rezultatima definisati akcioni plan za čiju će realizaciju biti nadležne lokalne zdravstvene institucije
- osnovati posebnu službu pri Domu zdravlja koja će se baviti zdravljem omladine (nalik studentskim poliklinikama u univerzitetskim gradovima) i/ili povećati broj lekara u cilju smanjivanja lista čekanja
- u saradnji sa relevantnim akterima na lokalnom nivou raditi na smanjenju korupcije u zdravstvenom sistemu kroz kažnjavanje počinioca i podizanje svesti o važnosti anti koruptivnih mera
- sprovesti niz akcija u cilju ponovnog uspostavljanja poverenja na relaciji lekar – pacijent
- unaprediti sistem prevencije u cilju očuvanja i unapređenje zdravlja (fizičkog i mentalnog) mladih ljudi
- obezbediti materijalnu i/ili finansijsku podršku za mlade koji žive u siromaštvu ili su u riziku od istog i raditi na njihovom psihosocijalnom osnaživanju
- efikasno implementirati zakone koji se tiču bezbednosti mladih i bez izuzetaka kažnjavati prekršioce

- razviti nove programe podrške i rehabilitacije za žrtve nasilja ali i za nasilnike koji vrlo često sem kazne ne dobijaju bilo kakav drugi tretman
- povećati broj dostupnih stručnjaka za mentalno zdravlje kojima se mladi ljudi mogu javiti (psiholozi, psihoterapeuti, psihijatri)
- u saradnji sa lokalnim institucijama koje rade na polju kulture povećati/kreirati/modifikovati programe tako da odgovaraju interesovanjima i potrebama mladih
- kreirati prostore i sadržaje (pored Omladinskog kluba, koji trenutno postoji) u kojima mladi mogu kvalitetno provoditi slobodno vreme i zaposliti stručna lica za rad sa mladim ljudima u tim prostorima (omladinski radnici, psiholozi, pedagozi, sociolozi, socijalni radnici...)
- promovisati i podsticati učestvovanje mladih u različitim sportskim aktivnostima/efikasno koristiti postojeće infrastrukturne i programske kapacitete
- uključiti mlade u rad lokalnih medija i omogućiti im da proaktivno učestvuju u kreiranju programa i sadržaja koji odgovaraju njihovim potrebama i interesovanjima
- podići nivo informisanosti mladih o radu lokalne samouprave prvenstveno u vezi sa pitanjima koja se njih neposredno tiču
- podići ekološku svest mladih kroz kontinuirano obrazovanje (formalno i neformalno) mladih o važnosti očuvanja životne sredine i konceptu održivog razvoja
- edukovati, motivisati i podržati (ne samo finansijski) mlade ljude u njihovim inicijativama koje imaju za cilj očuvanje i unapređenje životne sredine
- povećati broj kanti u gradu i obezbediti veći broj kontejnera za selektivno odlaganje otpada
- kontinuirano pratiti i vrednovati rad mladih talentovanih ljudi
- učiniti vidljivijim i dostupnijim postojeće volonterske programe u vladinim i nevladinim organizacijama i institucijama
- povećati broj volonterskih programa/organizacija i institucija u kojima mladi mogu volontirati
- u saradnji sa obrazovnim institucijama i privrednim sektorom raditi na prepoznavanju i vrednovanju volonterskog rada
- sprovesti kampanju koja će imati za cilj da širu lokalnu zajednicu bliže upozna sa pojmom volontiranja (usled čestog mešanja volontiranja i neplaćenog rada)